

Voorstel Gemeenteraad

Datum B&W vergade-	31-01-2023
ring:	:
Datum Raadsvergadering:	30-03-2023
Afdeling:	SAM
Raadscie:	CIEI
Portefeuillehouder:	Thijs van Es
Steller:	Frank Joosten

Onderwerp

Tijdelijke tegemoetkoming in de energielasten van inwoners

Korte inhoud

Huishoudens worden ongekend hard geraakt door stijgende energiekosten en de hoge inflatie. De in 2022 getroffen landelijke en lokale maatregelen zijn met name generiek van aard en bieden niet voor alle huishoudens een oplossing of de mogelijkheid om het financiële evenwicht tussen inkomen en uitgaven te herstellen. Door de inzet van bijzondere bijstand kunnen, naast de standaard energietoeslag, huishoudens met een laag inkomen worden ondersteund met maatwerk. Om dat maatwerk ruimer in te zetten heeft het college besloten om tijdelijk de draagkrachtregels aan te passen. Huishoudens met een inkomen tot 150% van het sociaal minimum worden ondersteund, waarbij de voorwaarden rond de financiële draagkracht en de vermogenstoets worden aangepast. Deze tijdelijke ondersteuning loopt tot 1 juli 2023.

Aanleiding.

Samenleving versterkende maatregelen

Tijdens de behandeling van de Begroting 2023 is via een motie de wens naar voren gekomen om meer maatwerk te kunnen leveren aan Beeks huishoudens die in financiële problemen zijn geraakt door de energiecrisis. Het betreft maatwerk naast de landelijke generieke maatregelen ter demping van de effecten van fors toegenomen energielasten. Daarbij is gedacht aan een tegemoetkoming in de energielasten. Deze tegemoetkoming draagt bij aan het garanderen van bestaanszekerheid van de Beekse inwoners. De maatwerkregeling zoals voorgesteld is aanvullend op de standaardregeling van de energietoeslag.

In dit voorstel staan de huishoudens die geconfronteerd worden met hogere energielasten en daardoor geraakt worden in hun bestaanszekerheid centraal. De getroffen landelijke maatregelen in 2023 zijn naar verwachting voor deze huishoudens onvoldoende.

Landelijke maatregelen

Met de Miljoenennota heeft het kabinet voor 2023 een aantal maatregelen getroffen om huishoudens te ondersteunen en op korte termijn meer zekerheid te bieden. Zo is er een prijsplafond voor energiewaardoor huishoudens een maximale prijs gaan betalen voor een gemiddeld energieverbruik. Daarnaast zijn er structurele maatregelen getroffen door het verhogen van de toeslagen, het minimumloon en de daaraan gekoppelde uitkeringen zoals de bijstand en de AOW.

Aanvullend wordt een Noodfonds Energie (voor de winterperiode zijnde 1 januari tot uiterlijk 1 april 2023) opgericht door energieleveranciers en maatschappelijke organisaties SchuldenLabNL en de Nederlandse Schuld hulproute. Het kabinet wil het fonds eenmalig ondersteunen met maximaal 50 miljoen euro. De doelgroep die in aanmerking komt voor dit fonds zijn huishoudens met een bruto inkomen tot 200% van het bruto sociaal minimum met een hoge energierekening (hoger dan 13% van het bruto inkomen van het huishouden). Het Noodfonds Energie wordt door de initiatiefnemers op korte termijn doorontwikkeld.

Huishoudens die (nog) niet in aanmerking komen voor een tegemoetkoming uit dit Noodfonds, kunnen een beroep doen op de maatwerkregeling in de vorm van bijzondere bijstand.

Daarnaast wordt, net als in 2022, een energietoeslag van € 1.300,00 uitgekeerd aan huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum.

Het pakket aan bovengenoemde maatregelen zal veel huishoudens met name deze winter zekerheid bieden. Het aantal huishoudens dat in de knel dreigt te komen zal hierdoor naar verwachting beperkt kunnen worden. Ondanks deze (voorliggende) maatregelen zullen er echter toch nog huishoudens zijn die niet in staat zijn om de (volledige) energienota te betalen. Het niet kunnen betalen van deze rekening en het opbouwen van schulden kan leiden tot stress, gezondheidsproblemen, sociaal isolement en schaamte. Dit is niet wenselijk en moet zoveel mogelijk voorkomen worden. Door de mogelijkheden van maatwerk te verruimen kan hier op worden ingezet.

Standaard energietoeslag versus maatwerk

De inkomensgrens om in aanmerking te komen voor de standaard energietoeslag is voor de gemeente Beek vastgesteld op 120% van het sociaal minimum. Inwoners met een hoger inkomen komen niet in aanmerking voor de energietoeslag. Ook deze huishoudens kunnen te maken hebben met hogere energiekosten. Wellicht kunnen er schulden ontstaan. Het verhogen van de inkomensgrens naar bijvoorbeeld 130% is een verkende mogelijkheid. Door de standaardtoepassing te verruimen (als generieke maatregel) is er echter nog steeds geen mogelijkheid om de huishoudens te ondersteunen die problemen ervaren maar niet aan de inkomensvoorwaarden van de energietoeslag voldoen. Ook komt de toeslag dan terecht bij huishoudens die geen verhoogde energiekosten hebben.

Maatwerk is noodzakelijk om daar waar nodig te kunnen ondersteunen. Het gaat dan om situaties waarbij huishoudens aantoonbaar gestegen energiekosten hebben door een verhoging van de energietarieven en over onvoldoende middelen beschikken om deze kosten maandelijks te kunnen betalen. Dit maatwerk is nu al mogelijk via bijzondere bijstand, echter beperken de huidige regels de groep huishoudens en de mate waarin ondersteuning mogelijk is. Het is nu zo dat vanaf een inkomen hoger dan 110% van het sociaal minimum rekening moet worden gehouden met eigen financiële draagkracht en dat de strenge vermogensgrenzen uit de Participatiewet gelden. Met de aanpassing die wordt voorgesteld, worden de toepassingsmogelijkheden van het maatwerk, via bijzondere bijstandsverlening, aanzienlijk verruimd.

Overwegingen

Het voorstel is om meer maatwerk mogelijk te maken door een tijdelijk addendum bij de Beleidsregels bijzondere bijstand gemeente Beek 2020 voor de periode 1 januari 2023 tot 1 juli 2023 vast te stellen.

- Bijzondere bijstand voor energiekosten is mogelijk bij aantoonbaar gestegen energiekosten door een verhoging van de energietarieven.
- In plaats van een harde inkomensgrens wordt er rekening gehouden met de financiële draagkracht van het huishouden. Tot 150% van het sociaal minimum is geen sprake van draagkracht uit inkomen. Huishoudens met een inkomen hoger dan 150% kunnen ook een beroep doen op maatwerk. Daarbij zal wel rekening worden gehouden met draagkracht uit inkomen.
- Voor de berekening van de draagkracht van het vermogen worden een aantal vermogensbestanddelen buiten beschouwing gelaten. Het gaat om het vermogen uit zelf bewoonde eigendomswooning, vermogen van minderjarige kinderen en vermogen waar niet direct en vrij over beschikt kan worden.
- Een aanvraag kan worden ingediend tot en met 30 juni 2023.

Beoogd effect

- Het voorkomen dat huishoudens in financiële problemen komen door gestegen energiekosten wanneer de (voorliggende) maatregelen ontoereikend zijn.
- Het voorkomen dat huishoudens schulden maken ten gevolge van gestegen energiekosten.
- Gericht toepassen van maatwerk waardoor huishoudens met midden/ hogere inkomens kunnen worden geholpen en huishoudens waarvoor de eenmalige energietoeslag 2023 niet toereikend is.
- Simpel en doeltreffend.
- Wanneer de energienota niet voldaan kan worden kan dit leiden tot acute financiële noodsituaties. Snel kunnen handelen is dan belangrijk. Voor de uitvoering van de bijzondere bijstand voor gestegen energiekosten is daarom een vereenvoudigd (aanvraag)proces nodig. Daarnaast zal er een persoonlijk gesprek met de aanvrager plaatsvinden om samen met de aanvrager te kijken naar de individuele situatie. Maakt de aanvrager gebruik van (voorliggende) maatregelen? Wat is het verbruik en de hoogte van het voorschot?
- Er kunnen zich situaties voordoen waarbij de inzet van een maatschappelijke partner is gewenst tijdens het proces van aanvraag of om andere vormen van ondersteuning te bieden. Soms zijn de zorgen al hoog opgelopen en/of komen andere hulpvragen boven tafel waar meer dan een financiële ondersteuning gewenst is. Het netwerk van maatschappelijk partners wordt dan ingezet.

- Ook kan een energiecoach worden ingezet om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor de aanvrager om energie te besparen of te verduurzamen.

Financiële overwegingen

Bij de financiering van dit voorstel om tijdelijk de Beleidsregels bijzondere bijstand aan te passen is een tweetal opties bekeken:

1. Inzet (mogelijke) restant rijksmiddelen energietoeslag (€1.300,-)
2. Aanspreken Reserve inkomensdeel Fonds Werk en Inkomen.

Voorgesteld wordt om een besluit aan de raad voor te leggen om een bedrag van €150.000,- te reserveren voor de uitvoering van de tijdelijke aanpassing van de beleidsregels.

Hiervoor worden de volgende argumenten aangedragen.

Inzet (mogelijke) restant rijksmiddelen energietoeslag (€1.300,-)

De voorlopige stand van zaken van het aanspreken van de energietoeslag in Beek vertoont het volgende beeld (stand per ultimo 2022):

- Doelgroep 100% bijstandsnorm = 250 huishoudens
- Doelgroep 100- 120% bijstandsnorm = 433 huishoudens

Het totaal aantal toekenningen is daarmee 683 (= 85% van het totaal ingeschatte aantal huishoudens met een inkomen tot 120% van de toepasselijke bijstandsnorm).

Dat zou betekenen dat er op dit moment $683 \times € 1.300 = € 887.900$ is uitgegeven (van een budget van € 912.000). Hierdoor resteert geen financiële ruimte om de tijdelijke aanpassing van de bijzondere bijstand te financieren.

Aanspreken Reserve inkomensdeel Fonds Werk en Inkomen

Over 2023 omvat deze reserve rond de €860.000,-. Deze is onder andere bestemd voor schommelingen in de werk- en inkomensuitgaven, waar de bijzondere bijstand ook onder valt.

Wanneer het model* van Sittard-Geleen voor Beek wordt doorgezet zal naar verwachting ongeveer een aantal van 112 huishoudens gebruik gaan maken van de ruimte voor energiecompensatie die de tijdelijke aangepaste beleidsregels bijzondere bijstand hen biedt.

Er wordt uitgegaan van een periode van 6 maanden, waarvoor het addendum van toepassing is, en een gemiddelde toename in energiekosten (op jaarbasis €1.300,- volgens NIBUD) per 6 maanden van €650,-.

De totale uitgaven bedragen dan $(112 \times 650 \times 1.15(\text{uitvoeringskosten}))$ ongeveer €83.000,-. Echter, wanneer ook de meerkosten van energie over 2022 meegenomen zouden worden (hetgeen technisch mogelijk is) dan verdrievoudigen de uitgaven.

Het voorstel is nu om van een gemiddeld bedrag van €150.000,- uit te gaan. Voor dit bedrag wordt voorgesteld dit te onttrekken aan/ reserveren van de Reserve inkomensdeel Fonds Werk en Inkomen. Voor deze onttrekking is een separaat voorstel naar de raad nodig.

Nadrukkelijk wordt hierbij gewezen op de grote financiële onzekerheid die hiermee gepaard gaat. Dit is ook in het RIB over dit onderwerp al eerder richting de gemeenteraad aangegeven.

*) Dit model berekent, op basis van diverse aannamen, het aantal huishoudens dat in aanmerking kan komen voor aanvullende bijzondere bijstand, gebaseerd op het addendum Beleidsregels bijzonder bijstand 2020.

Communicatie

Communicatieaanpak

Communicatie wordt afgestemd met de gemeenten Sittard-Geleen en Stein aangezien de scope van deze aanvulling op de beleidsregels bijzondere bijstand de Westelijke Mijnstreek is. Communicatie is belangrijk om deze aanvulling onder de aandacht te brengen. Namens de gemeente Beek wordt de bijzondere bijstand uitgevoerd door Vidar, waarvoor Sittard-Geleen als centrumgemeente optreedt.

Start communicatie

De communicatiecampagne start nadat de gemeenteraad positief heeft besloten op het voorstel om de middelen beschikbaar te stellen.

Doelgroep

Het bereiken van de inwoners is het grootste aandachtspunt bij de communicatieaanpak, omdat:

- inwoners zijn niet bekend zijn bij de gemeente omdat ze geen gebruik maken van gemeentelijke regelingen;
- inwoners weten (waarschijnlijk) niet dat ze mogelijk in aanmerking komen voor een aanvullende regeling;
- inwoners ervaren een drempel (bijvoorbeeld door schaamte) om hulp te vragen.

Communicatiemiddelen

Om de doelgroep te bereiken is het belangrijk dat er diverse communicatiemiddelen worden ingezet. Hierbij wordt verder gedacht dan de reguliere communicatiekanalen. Het gaat niet alleen om breed te communiceren via de gebruikelijke kanalen, maar ook om het pro-actief opzoeken van de doelgroep via intermediairs/ voorliggende voorzieningen. De informatie wordt naar de doelgroep 'gebracht'.

Gebruikelijke kanalen:

- Communicatiekanalen van de gemeente en Vidar (website, e-nieuwsbrief inwoners,
- e-nieuwsbrief ondernemers, social media en stadskrant);
- Persbericht;
- Intermediairs:
 - werkgevers (individuele werkgeverbenadering en ondersteuning via Vidar, informatie via ondernemersloket en ondernemersbrief)
 - persoonlijk via 'ambassadeurschap' van raadsleden, wethouders, collega's van de gemeente en Vidar
 - maatschappelijke partners/stakeholders, zoals Vincentius en Partners in Welzijn.

Beslispunten

Instemmen om de programma- en uitvoeringskosten à €150.000,- ten behoeve van de tijdelijke tegemoetkoming in de energielasten van inwoners, te dekken door de inzet van de Reserve inkomensdeel Fonds Werk en Inkomen.

Beek,

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN BEEK,

Joop Crucq
Gemeentesecretaris

Christine van Basten-Boddin
Burgemeester

Besluit Gemeenteraad

De raad van de gemeente Beek;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 31-01-2023;

Besluit:

om in te stemmen met het dekken van de programma- en uitvoeringskosten à €150.000,- ten behoeve van de tijdelijke tegemoetkoming in de energielasten van inwoners, door de inzet van de Reserve inkomensdeel Fonds Werk en Inkomen.

Beek, 30-03-2023
GEMEENTERAAD,

Guliël Erven
Raadsgriffier

Christine van Basten-Boddin
Voorzitter